

Frágreiðing frá lögmanni

Tað er tessverri ein villa, tá ið menn við nýttársleitið hildu, at stórt tókt yvirskot var frá rakstrinum í figgjarárinum 1966/67.

Nú, ið fjarar av, er heldur talan um afturgongu í, ið hvussu er, tøkum — «líkvidum» — peningi.

Tá ið meirbrúkið er tikið við, er tað «formella» yvirskotið taliga bráðnað burtur, og taka vit eftirstøðurnar fyri árið 1966 uppí, er talan um beinleiðis hall ella afturgongu í «líkviditetinum».

Menn, ið drøymdu um at kunna nýta tað kunnngjörda væntaða yvirskotið til nýggj vinnulívsframtøk, komu at síta vónbrotnir í so máta.

Hin heiski veruleikin var, at nýggir pengar máttu á borðið, um nýggjar eykaútreiðslur skuldu haldast.

Soleiðis var, tá ið fiskimonnum skuldu tryggjast eykaviðbøtur aftur ímóti tí inntøkusmeiti, hin lækkandi fiskaprísurin kom at geva teimum.

Soleiðis var, tá ið talan var um, at lögtingið við stórpeningi skuldi fara upp í flogmálið.

Landskassans stórtøp.

Viðvíkjandi vinnulívinum er, sum borið við, lítið at rósa av, hóast menn á seinasta heysti høvdu á máli, at framleiðsla og prísir stóðu væl og komu at geva meir til landið enn frammanundan.

Brátt komu veikleikar undan kavi. Prísvónirnar brustu, og veiðunøgðni sveik í mun til, hvat ein kundi vænta av okkara nútímans skipum. Tað stóð á kongunum hjá monnum at gjalda rentur og avdrátt. Mangir høvdu verið so illa fyri, at teir ikki orkaðu at greiða allar gjaldskyldir sínar, og har, sum landsstýrið landskassans vegna hevði veðhildið fyri banka og øðrum lánnum, var ikki frítt fyri, at landskassin varð kravdur at halda veðhaldsskyldu sína og leggja peningin út.

Tey daprastu døminu eru so aftur portugálstrolararnir. Og tað er tessverri so, at tann av teimum, sum hevur greitt seg ringast, er «Leivur Øssurssonur». Hansara hall ella «trekk» upp á landskassan er ikki minni enn kr. 1.838.145 fyri tíðina aftan á rekonstruktiónina, og undan henni

var landskassans útløga fyri hann kr. 3.177.000,- ella fyri alla tíðina, síðan hann kom til Føroyar kr. 5.015.115, .

Í somu tíð eru samlaðu tøluni, ið landskassin hevur goldið fyri hinar háðar:

kr. 4.772.576,- fyri «Vágbingin» og
kr. 4.101.571,- fyri «Ólav Halga».

Í hesum tølum eru tó løgtingsins studningslán upp á 20%. Studningslánini eru kr. 1.240.000,— til hvønn teirra «Leiv Øssurssonar», «Vágbingins» og «Ólav Halga» ella í alt kr. 3.720.000, .

Tilsamans er landskassans útløga til hesar 3 trolararnar kr. 13.889.293,-.

Taka vit studningslánini frá, verður talið í dag kr. 10.169.293,-. Og tá er studningslánið 5% størri enn til hinar trolararnar, ið vanliga bara hava fingið 15%.

Og enn er eftiri at gjalda av trolaraskuldini, ið landskassin heftir fyri kr. 1.900.000,- × 3 = kr. 5.700.000,-.

Veidán í vág og tølum:

Annars standa veiðutølini soleiðis viðvíkjandi toski, hýsu, longu, uppsa, brosmu og kongafiski fikið saman undir einum:

1964	1965	1966
118.072.039 kg	108.468.168 kg	102.520.555 kg

Ein støðug nøgdarminking frá ár til ár.

Men sildaveiðan er vaksin, so tað í samlaðum tonsatali vigar meiri enn upp í móti minkingini.

Sildaveiðan var:

1964	1965	1966
19.211.545 kg	34.618.790 kg	61.604.118 kg

Samlað í krónuvirði fyri hvørt árið vóru tøluni fyri hesi fiskasløginu uttan sildina:

1964:	.....	kr. 109.567.000,-
1965:	.....	kr. 132.355.000,-
1966:	.....	kr. 97.324.000,-

Allur okkara útflutningur var:

1964:	kr. 135.910.000,-
1965:	kr. 177.820.000,-
1966:	kr. 172.570.000,-

Her er so stutt talan um munandi afturgongu frá 1965 til 1966.

Hvussu ið sölunøgd og útflutningskrónutalið verður í ár er ilt at spáa við vissu.

Bjargingartiltak

Á landi høvdu sum sagt ymisk av okkara fiskavinkjum verið fyri svárum tapum.

Landsstýrið og landsstýrissamgongumenninir skiltu, at um ongin hjálp varð veitt hesum vinkjum frá almennari síðu, kundi væntast, at tey fóru, og settu tí fram uppskot til tingið at heimila landsstýrið landskassans vegna at veita veðhald fyri hjálpar- og skilarbótarlánnum, tó avmarkað til 5 mill. kr. tilsamans.

Veðhaldið skal avgerast í samráð við fíggjarnevndina.

Samtykt varð tó beinanvegin at veita teimum feløgum, ið søktu um skilarbótarlán, veðhald fyri hesum lánnum upp á treytir, sum hildnar verða neyðugar, fyri at lánið kundi veruliga hjálpa og ikki bara koma at verða sum ein fráðfongis ífylling til kreditorarnar.

Lýsir i?

Tað prísfallið á okkara útflutningsvörum, og her er serliga talan um fiskafløk til Amerika og aðrar flakamarknaðir, ið kom sum hitt stóra skrallið, tykist tó nú at vera steðgað. Ja, prísirnir á okkara fiskafløkum hava — sum longu nomið við — í seinastuni sýnt lyndi til at førka seg uppeftir aftur, og saltfiskaprísirnir liggja væl eitt sindur lægri í meðalprísi, men kortini ikki so langt niðanfyri, tá teir vóru hægstir.

Her kunnu menn so kanska hava loyvi at vóna tryggari vinkiskor.

Goymir sildin ta stóru vónina?

Eitt ljóstekin afturat er tann veruleiki, sum menn halda seg vera komnar til sildini viðvíkjandi, at hon gýtir á okkara grunnnum og kann veiðast við hesum nýggja kraftblokkaveiðuháttinum at kalla alt árið. Kortini kann tað, sum nomið við, ikki dyljast, at tær vónir, sum menn høvdu um at kunna fáa ein hampiligan meðalprís frá okkara sildavirkjum, hava ikki hildið. Hesin meðalprísur kom sum sagt at liggja niðan fyri tað sum fiskimenn og skipaeigarar roknaðu við og trúðu uppá. Tessverri tykjast sildamjòls- og oljuprísirnir, sjálvt um vit taka tann høga salt-

sildaprísinn við í meðalprísútrokningina, ikki at hava hitt ljósasta útlit fyri at fara upp aftur. Men framstig má tað kortini sigast at vera at hava fingið sildavirki, og serliga tøkt og hent er tað virkið, sum er sett í Fugla-firði. Hetta virkið verður sagt at kunna metast sum eitt hitt frægasta nútímans sildavirki, menn hava sett upp, og er í umbúna at gera tað 50% størri.

Tað er onki at taka seg aftur í, at hetta nýggja viðbragdi, sum hevur tikið seg upp í sildaveiðu økkara, bæði veiðuliga á sjónum og virkisliga á landi, er ein tátturinn í vinnulívi økkara, sum økkara veiðumenn høvdu og hava bestu vónir um at fara at verða okkum at størri gagni í hvørjum, sum vit kunnu gera okkum út við størri og betri hóskandi sildaskipum og fleiri virkjum á landi, ikki bara til bræðingar, men eisini og kanska í meiri muni til viðgerðar av sildini til útflutnings í dósum og á annan hátt at seta á borðið sum frálíkt listi- og góðmeti hjá fólki ymsa staðni í tí víða útheiminum.

Koma skipini uttan við nýggjum íleggingskipanum verður spurt?

Landsstýrið og samgonguflokkarnir ásanna, at her eru stórtøk at taka, og at tað neyvan verður gjørligt til fulnar at löysa málið um endurnýggjan av skipaflotanum uttan nýggjar og rúmar íleggingskipanir.

Tí betur er tað so, at tann áræðis og framburðslugur, ið merkti tjóðina á øllum økjum árin framman undan herumrødda afturgonguhvøkki, ikki er kølnaður, men er við at taka seg upp aftur og verða eins og tá, ið fiskimenn, samtøkur og handilsvirki lögdu út við bygging og keypi av skipum og setan á stovn av stórum og smáum virkjum á landi.

Betri og betri íleggingskipanir er eitt stórtakið at taka.

Ein føst íleggingskipan við hjálp frá státi og tjóðarbbankanum danska var sum kunnugt í síni tíð fingin til vegar til styrktar av realkreditstovninum. Herafturat kom, at Kongerigets Danmarks Fiskeribank tók upp aftur sína lángeving til føroyska skipabygging og keyp av fiskiskipum.

Eisini var fingin í lag skipan, sum gjørdi tað møguligt hjá føroyingum at byggja skip við lánnum frá Noregi og øðrum útlondum, har ið lánkundu fáast.

Hesar íleggingskipanir saman við studningsveitan frá landskassanum fingur sum kunnugt ein stóran skara av skipum til landið.

Hesi skip eru í dag grundarlagið fyri økkara stóra vinnuliga framtaki.

Men einki stendur í stað. Tað, sum ikki fer fræm, er í afturgongu í mun til tíðarinnar krøv.

Nøringin av okkara skipafloata var í seinastu árunum steðgað.

Ja, tað var beinleiðis talan um fækking og minking av okkara skipatali.

Óivað vóru teir broyttu íleggjarmøguleikarnir ein høvuðsorsøkin til hesa afturgongu.

Seinasta landsstýrisins avtøka av lógini, sum gjørði tað møguligt hjá monnum at taka lán við lögtingsins ábyrgd í Noregi og aðrastaðni, kom illa við.

Afturat hesum komu so trupulleikarnir við tí støðugt vaksandi kurs-tapi upp á lánini í realkreditstovninum og Kongeriget danmarks Fiske-ribank.

Slitin tráður verður afturknýttur.

Tað var rímuligt, at sitandi landsstýri og samgonguflokkar, sum høvdu sett sær sum mál at halda fram við endurnýgging av okkara fiskiskipaflota, lögdu fram uppskot um og fingu samtykt, at menn aftur kundu byggja fiskiskip við láni frá útlandinum við landskassans veðhaldi. Og hevur landsstýrið eisini lagt árar um borð fyri at fáa í lag eina innlendis lániskipan uttan kurstap.

Fyrsta takið her er at greiða tey lánini, ið skulu til fyri at byggja skip í Føroyum.

Málið er sjálvandi, at hesi lán skulu røkka til alla okkara skipabygging og uppbygging av landi okkara til lands sum til sjós.

Hesar royndir eru enn ikki greiddar til fallar sændir.

Men at vit vinna sændir so við og við, um tað kanska ikki verður fullt út, sum landsstýrið hevur skotið uppá og samráðst um, er einki at ivast í.

Sum borið við, er hugurin hjá monnum at fáa sær skip, ið hóska til veiðu okkara, soleiðis sum hon til eina og hvørja tíð hóttar sær, tí betur ikki kólnaður.

Seinasta framtakið í skipavækstrinum legði sum kannugt mestu herðslu á at fáa línuskip frá 106 til 126 føtur og størri við nútímans veiðuhentleikum um borð.

Nú eru menn serliga hugaðir fyri sildaskipum við kraftblökkum og stórari burðarmegi.

Hekktrolarar hava eisini stóran áhuga, men teir eru tungir at taka. Kortini er tað hent, at vit hava fingið ein, sum er í fiskiskapi, og hava tveir í bygging, og triggir aðrir eru undir fyrireiking at koma.

Í bygging eru eisini nøkur línu- og sildaskip, og menn eru við at gera sáttmála um fleiri onnur.

Útróðurin liggur okkum á hjarta.

Tá vit vunu fiskimarkið, vóru vónirnar ikki litlar til endurreising av okkara útróðri, men hóast tað má viðgangast, at nøgdin, sum eru veiddar og seldar av føroyskum skipum undan Føroyum, er margfalt størri, enn áðrenn vit fingu tey stóru línuskipini, so kann tað tó ikki sigast, at vit hava endurreist útróðurin við avreiðing og tilvinking av okkara fiski í Føroyum, tí tey stóru línuskip okkara hava siglt beinleiðis niður við fiskinum tessvegna, at vit ikki vóru førir í okkara virkjum á landi at taka ímóti teimum stóru nøgdunum til kappingafóran prís. Vit hava tí verið fyri tí sorgarleiki, at tey fáu vinkini, vit hava sett upp, hava ilt við at liva av útróðarfiski okkara.

Menn hava hugsað um og roynt at funnið eina bátastødd sum hóskandi til útróður í Føroyum at landa til fiskavinkir okkara.

20 tons bátarnir neyvan leiðin.

Ein roynd er gjörd við bygging av nøkrum 20 tons bátum. Men, eins og menn siga, eru hesir bátar í minna lagi at rækka at troyta allar okkara føroysku leiðir, mið og grunnr. Harafturat kemur tað harmiliga, at hóast bátarnir megu metast fyri at vera dýrir, hevur byggingin av teimum givið okkara skipasmiðjum stórt tap. Talan er um einar 50.000,- kr. upp á hvønn bátin. Hetta ber sjálvandi ikki til. Prísurin mátti tí tilsvareandi upp, um fleiri skuldu byggjast, men menn verða neyvan standandi við hesi stødd.

Meinkunnugir og dugiligastu útróðrarmenn vilja halda

80 — 100 tons bátarnir

verða hóskiligastu støddina til útróðurs í Føroyum.

Studning til «innstalleringarnar» prosentliga javnt við skipini.

Nógvar av okkara bygdum eru so illa fyri við havnalagi, at tær ikki kunnu hava onnur útróðarfør enn «innstalleringar». Men mangar tíðir av árinum kann góður útróður drívast har við «innstalleringum». Men teir megu fáa somu láni- og tilskotssømdir sum teir, ið nýta deksfær, ið fáa studning upp á 25—20 og 15 % av øllum kostnaðinum av farinum við greiðum og hentleikum, meðan tað higartil hevur verið so, at til «innstalleringar» eru bara givin 15 % í studningi av upp til 15.000,- kr. og ikki av øllum hátskostnaðinum, um hann er farin upp um hesa hædd.

Her er so státt talan um ein mannamun og um eitt órættvísi, sum ikki kann standa við í framtíðini. Tað má haldast at vera rættvíst, at menn, ið fáa sær «innstalleringar», fáa mesta stuðulin á grundarlagi av tí fulla kostnaðinum av bátinum við hentleikum og veiðutólum.

Eykastuðul til fyskimenningar.

Teir, sum altíð verða meinast raktir av fíggjarligum høggunum, serliga tá talan er um heinleiðis kreppur, eru veiðumenninir og tað arbeiðandi fólkíð á landi.

Fyri at bøta um fylgjurnar fyri fiskimenningar, ið stóðst av prísfallinum, setti sum sagt landsstýrið vegna samgonguflokkarnar fram uppskot um hækkkan av útróðrarprísveibótini, men tá ið einki avlop var at taka til, slappst ikki, sum ávíst, undan at samtykkja nýggjar inntøkur til landskassan. Hetta varð sum kunnugt gjørt við eini hækking av umsitingargjaldinum. Tað er einki at ivast í, at hetta studningstiltakið gav útróðrarmonnum freystið at leggja á aftur t.d. við grønlandsútróðrinum, sum í seinastu árunum er komin at hava størri og størri týðning í hvørjum, sum tað við heimaútróðrinum eins og við øðrum arbeiði nógva staðni hevur verið torførari at vinna hampa ársvinnu, ið kundir svара aftur ímóti teimum stöðugt vaksandi prísunum á øllum, ið nýtast skal í einum heimi.

Marknaðurin er ein høvuðsgrundvøllurin.

Hjá einum fólk, sum má veiða og selja fyri alt, ið tað skal hava, vil marknaðurin fyri framleiðsluvørur verða hin alt avgerandi treytin fyri lívið. Hvussu ið tað kann koma at hótta sær.

E.F.T.A. — O.E.E.C.

Okkara kampur, okkara høvuðsstrið verður tí altíð at standa um at veiða mestu og bestu søluvørur og at fáa álitandi marknað til hana.

Okkara aðalmarknaður fyri okkara høvuðsframleiðsluvøru, saltfisk og klippfisk, hava verið suðurhavslondini: Grikkaland, Italia, Spania, Portugal í Europa og Brasilien í Amerika. Men marknaðurin í suðurlondunum í Europa stendur ikki longur á so hollum grundarlagi sum áður, tí tann samskipan, sum er farin fram við teimum SEKS, kann gott koma at snara sær so, at vit verða útistongdir her av høgum tolli upp á okkara saltfiska- og klippfiskaútflytning. Og Suðuramerika við sínum óálitandi peningapolitikki hevur ofta verið hált at líta á.

Higartil hevur tað eydnast at halda tollhóttanina hjá teimum SEKS burturi við at hava serliga góðan fisk, sum suðurlendingar sigast fegnast at eta av øllum salt- og klippfiski. Men spurningurin er og verður sterkari í hvørjum:

«Verður tað stöðugt at eydnast okkum at halda henda okkara høvuðs-marknað?»

«Verða vit ikki noyddir at fara upp í tey SEKS, um Stóra Bretland og Danmark við øðrum EFTA-londum fara upp í Felagsmarknaðarlondini?»

Landsstýrið og samgonguflokkarnir eru árvaknir fyri hesum spurningi

og hava reikað fyri samráðingum við serfrøðingar í marknaðarmálum og ætla síðani at koma aftur til henda stóra marknaðarspurning yvir fyri hinum flokkunum.

Helst skuldi tað verið so, at hesin livsspurningur kundi samla allar flokkar til sakliga viðgerð og felagsstöðu úteftir.

Tingið hevur samtykt at fara upp í EFTA, og hevur landsstýrið lagt henda spurning fyri ríkisstýrið, og verða eisini samráðingar við serfrøðingar at fara fram um hann, so ikki verður farið fram í ósketni og eftir fommum.

Setan av monnum í uttanríkistænastuna.

Landsstýrið og samgonguflokkarnir vórðu samdir um skjótast møgult at fáa sett sessin í uttanríkisráðnum soleiðis, sum loyvt í stýrisskipanini. Eisini varð semja um sum skjótast at seta mann, menn, at varðveita okkara sølu-, handils- og onnur áhugamál í útflondunum, fyrst og fremst í marknaðarlondum okkara. Her var serliga hugsað um Suðuroyropa.

Landsstýrinum hevur yvir fyri ríkisstýrinum sett fram ynski um setan av hesum sessum, og er lýsing av teimum undir fyrirciking og vil fara fram innan skamma stund.

Samráðingar úteftir.

Samráðingar eru farnar fram við vesturtýskarar um viðkan av okkara landingarrættindum í Týsklandi, soleiðis at vit har kunnu landa øll fiskasløg, eisini sild og kongafisk, sum higartil hava verið undantikin í landingasáttmála okkara við Vesturtýskland. Endaligt úrslit er ikki fingið enn. Men her skuldi verið møguligt at vunnid sæmdir.

Vit eru teir einastu av veiðulondunum, sum hava við Ongland at gera, ið ikki hava frian landings- og sølurætt í Bretlandi, men megu sita við kargliga býttum veiðunøgðum at avreiða á bretska marknaðinum til ávísar tíðir á árinum. Hesar sølunøgdir eru so ólíðiliga givnar okkum, at vit ikki kunna flyta møguligt avlop frá einari ávísari tíð til ta næstu. Hetta vil bera við sær, at vit ikki hava høvi at selja ta samlaðu nøgdina, sum vit hava fingið býtta okkum.

Frá føroyskari síðu er sett fram ynski yvir fyri Onglandi at fáa sama avreiðingar- og sølurætt hjá teimum sum hini veiðulondini.

Landsstýrið vil taka upp samráðingar við bretar á hægri stigum enn gjørt er higartil um hetta mál.

Fiskasølan var sum ávíst komin at liggja toluliga væl fyri í Ameriku og í Bretlandi undantikin teirri skerjing, sum tað hevur borið við sær, at vit hava staðið uttan fyri EFTA-samgonguna. Bakslátturin av tí stóra prísfallinum á fiskaflokum er sum sagt vónandi eitt fyribilsfyrirbrigdi.

Vónandi verða vit við limaskapi í EFTA at sleppa av við fiskatollin, og vónandi verður tað at cydnast okkum at vinna á tí ringu prísstøðuni í Ameriku. Tað er einki at ivast í, at økkara fiskur væl viðgjørdur, kann geva bestu fiskaflokini og harvið hægsta prísir.

Ídnaðarútbyggingin.

Eitt mál var og er hjá landsstýrinum og samgonguflokkunum at fáa framt ídnaðarupphygging kring oyggjar okkara. Her hevur landsstýrið verið árvakið og tikið undir við monnum, sum hava biðið um stuðul at seta ídnaðarvirki á stovn, og talan er um fleiri, sum eru byrjað ella undir bygging.

Tað veika liðið hjá monnum her er trotið upp á rakstrarpening. Hann skulu bankarnir vanligi klára, verður sagt. Men bankarnir koma ikki í myndina fyrrenn handfast og «kurant» virði er at seta afturímóti. Men hetta hjálpur lítið monnum, ið einki eiga eftir, tá ið alt, fast og leyst, hjá einum er sett í eina annars góða fyrirøku.

Ravmagnan.

Ravmagnan av øllum Føroyum skal haldast fram og fullfíggjust.

Hitt neyðuga uppiskoyti av íleggingini til lúkan av hesi stóru landsuppgávu er til viðgerðar hjá landsstýrinum og stýrinum fyri ílegg-ingargrunninum.

Landsstýrið hevur aftan mun til stórléggingspurningin samtykt at skjóta upp, at tingið tekur sær burturav íleggingini viðvíkjandi ravmagni til tey smáplássini, ið einki ravmagn hava sum t.d. Mykines, Fugloy, Svínoy.

Búnaðarlóggávuspurningurin

varð sum kunnugt beindur í millumtinganevnd, og verður vónandi innan skamma stund skilauppskot at koma frá hesi nevnd til landsstýrið og lögtingið.

Farmaskipamálið.

At leggja árar út fyri at økja farmaskipaflota okkara helst við stórum skipum er ein hin týðningarmesti tátturin í smgonguskjalinum. Landsstýrið hevur við stórum áhuga viðgjørt stórar ætlanir hjá Skipafelagnum Føroyum, og eru einstakir menn frammi við umsóknum, sum landsstýrið vil veita sømdir, um teir annars hava neyðugan eginpening og góða grund at standa á. Men tað er onki at loyna, at málið at veita okkum stór farmaskip til okkara menn, sum nú annars føra og manna hópin av skipum hjá fremmandum tjóðum, er so peningkravmikið, at um tað skal loysast við tí skjótleika, sum vit annars kundu ynskt, má serlig

íleggingarskipan fáast til vega, og er landsstýrið í samráðingum við ríkisstýrið og aðrar góðar kreftir um hetta stórmál.

Grønlandsrættindi føroyinga.

Týdningin av veiðu- og arbeiðsrættindunum í Grønlandi og aðra staðni ásanna landsstýrið og samgonguflokkarnir. Og landsstýrið hevur borið fram uppskot um samráðingar við grønendingar um meiri rættindi fyri føroyingar í Grønlandi. Her skuldi tað verið náttúrligt, at vit og grønendingar, sum eru borgarar í sama ríki, skulu hava sama rætt hjá hvørjum øðrum til búskap sum til arbeiðis. Hetta verður høvuðsmiðið hjá føroyingum í komandi samráðingum við grønendingar.

Vega-, havna-, fjallasmogu- og onnur samferðsluútbýgging

At útbýggja land okkara skjótast møguligt við vegum, havnum, fjallasmogum og bestu samferðsluskipan bygda sum oyggja ímillum er eitt stórmálið.

Landsstýrið hevur umframt ta peningahædd, sum er sett til havnir, vegir og fjallasmogur á figgjarlógini, í ár lænt um 8,7 mill. kr. frá íleggingargrunninum til asfaltering og vegagerð.

Tá ið vega- og havnamálið hevur so stóran áhuga hjá Føroya fólki yvirhøvur, kundi tað kanska verið forvitnisligt at givið eitt stutt yvirlið yvir hvørjar byggingar eru gerð.

Her skulu nevast:

Borðoyartunnellirnar við vegastrekkjum.

Breiðking og lutvís umbygging av einum (1,2 km) strekki av Viðar-eiðisvegnum.

Oyndarfjarðarvegurin.

Tjørnavíkarvegurin.

Vegurin Sandavág-Miðvág.

Oyggjarvegurin.

Vegasambandið Hvalba-Sandvík.

Annars eru strekki av eldri vegum undir umbygging:

Hvítanessvegurin, vegurin um Stykkjaleiðina, oman fyri Válin, á Fjørð í Vestmanna og ígjøgnum og suður frá Skipanesi og Søldarfirði.

Herumframt fer fram asfaltering av landsvegum í Eysturoynni og ætlanin er so skjótt sum gjørligt t.e., tá ið skervur er tøkur, at fara undir asfaltering í Streymoyinni, Borðoyinni og Suðuroynni.

Byggingar verða deils goldnar yvir lögtingsfiggjarlógirnar og deils við lánnum. Sum oftast rindar landskassin allar útreiðslur í fyrstu syftu og fær síðan refunderaðan kommunanna part, tá ið arbeiðið er liðugt. Er gjaldið heldur stórt í mun til orkuna hjá kommununi, verður ein partur av tí, kommunan skal rinda, inngoldin yvir nøkur ár.

Av lánnum til vegabygging eru í seinri árum úr «Investeringfonden for Færøerne» útvegað:

lán til Borðoyartunnellirnar o.u.	7,50 mill. kr.
til Oyndarfjarðarvegin	1,75 mill. kr.
til vegin Sandavág-Miðvág	1,70 mill. kr.
og í ár til vegin frá Fuglafirði og suður á markið	2,30 mill. kr.
vegin frá Toftum til Runavík	3,20 mill. kr.
og til asfaltering av vegnum á Borðoyinni, Eystur-	
oyinni, Streymoyinni, Vágum og Suðuroyinni ..	3,20 mill. kr.
Harumframt lán frá Tryggingarsambandinum..	1,50 mill. kr.
	<hr/>
Tilsamans	21,15 mill. kr.
	<hr/>

H A V N I R

Av havnabyggingum sambært havnaætlanina 1959/68 eru flestu framdar ella í gerð. Hesar seinast nevndu eru byggingarnar í Runavík, Miðvági og Tvøroyri. Í farna løgtingsárinum eru triggjar byggingar loknar, nevniliga í Sørvági, Kollafirði og Eiði.

Á Skála og í Klaksvík er ikki bygt fyri allan tann játtaða studningin, og í Vági er ikki enn farið undir at byggja.

Øll havnaætlanin, iroknað uppiskoytið frá 1966 upp á 3.500.000, - kr. svarar til ein byggikostnað sum tilsamans er o.u. 21,3 mill. kr. í reinum byggipeningi. Herav er bygt fyri o.u. 11,8 mill. kr., í gerð er fyri o.u. 6,7 mill. kr., og enn ógjørt arbeiði fyri o.u. 2,8 mill. kr.

Herumframt fer fram deils størri útbygging av havnini í Fuglafirði í sambandi við sildaoljuverksmiðjuna, og deils minni útbygging av Tórs-havnar havn. Studningur til hesar byggingar varð játtaður við serstøkum løgtingslógum. Og játtan og neyðug lán til kommununa eru greið til, at hin stóra havnabygging her kann byrja.

Vit standa at gera nýggja 10 ára ætlan fyri framhaldi av havnabygging í Føroyum.

L E N D I N G A R

Av størri lendingararbeiðum, sum eru lókin síðan seinastu ólavsøku, kunnu nevast:

leinging av lendibrúnni í Kunoyar bygd, lendibrúgv á Sundi, bryggja í Skúvoy, bátahavn í Hvalba, vegur til havnina í Gøtu og bátastøð í Hesti.

Kostnaðurin tilsamans o.u. 1,1 mill. kr.

Av størri byggingum í gerð kunnu nevast:

dýping og øking um bátahavnina í Hovi, bátahavn í Skálavík og bátahavn á Strøndum.

Øll arbeiði, sum eru gerð, eru mett at kosta o.ú. 1,5 mill. kr.

Strandfarasambandið.

Strandfarasiglingin er umskipað, so strandfaraskipini nú fyri mesta partin eru samvirkandi. Útlit er fyri, at landið yvirtekur «Pride» rutuna við sjálvum ferðafólkkaskipinum «Pride». Henda ætlan stendur eisini í samband við royndina at hjálpa stórvinki í Klaksvík at fáa nóg stóran eginpening, at tað kann fara undir at byggja umrødda stóra hekkutrolara.

Flogmálið.

Flogsambandið verður í hvørjum, sum flúgvihugurin veksur, meiri áleikandi at fáa útbyggt við flogvølli eisini eystanfryri.

Landsstýrið hevur skorað og skorar á státtin at fáa greitt hetta mál við at byggja nýggjan flogvøll og fullfíggja flogvøllin í Vágum.

Fyrirreikingararbeiðið er í gongd.

Uppmálingargreiðir eru komnar og vónandi verður ikki leingi, innan menn eru fullgreiðir um, hvar hitt besta plássið til nýggjan flogvøll liggur.

Her er talan um stórpening, einar 50 mill. kr., men hóast hesa stødd, er flogmálið so áleikandi, at flogvøllurin má verða gjørdur, um vit skulu hava vónir um at verða ájavnir aðrar í luftini.

Landsstýrið tók undir við royndini at lata feroyingar taka munandi og helst avgerandi lut í flúgvingini millum Føroyar og útheimin, men sum kunnugt fall henda roynd. Men tá ið landsstýrið hevur varuga av, at innan fyri allar flokkar er stórus athugi fyri luttøku í flúgvingini, hevur tað í umhugsan at reisa málið av nýggjum á Føroya løgtingi.

Bøtan um arbeiðs- og lønarkor fiski- og arbeiðsmanna.

Samgongan varð samd um eftir førinum at bøta um lønar- og arbeiðskor fiski- og arbeiðsmanna.

Nevnd er landsstýrisins og samgonguflokkanna uppskot um hækkan av útróðrarstudninginum.

Arbeidsinntøkuliga missa vit stórpening við solu og pækking av saltfiski yvir Esbjerg. Landsstýrið hevur í umhugsan at skipa so, at hesin arbeiðspeningur kann falla til gjaldingar í Føroyum, uttan at verða til taps fyri reiðarar, men helst til vinnings fyri fiskimenninar.

Á fíggjarlógina er ætlað at seta pening av til grunn til frama fyri bygging av

lærlingaheimum

og er spurningurin um eina serliga

arbeiðsloysistrygging

í nevnd, sum m.a. hevur skipan av einari

arbeiðaratilleggpensjón, A.T.P.

til viðgerðar

Arbeiðsloysisstudningsskipan er framd í flestum londum, og vit kunnu ikki lata tað standa á okkum varandi at lata henda týðningarmikla spurning standa óloystan.

Lærlinga- og lesnaðarstudningurin

er øktur í hvørjum, eisini frá føroyskari síðu.

Á fíggjarlógini er t.d. uppskot um at hækka tær kr. 60.000,- til framhaldslesnað til kr. 80.000,-, og tá ið lesnaðargrunnurin er mentur at læna í minsta lagi kr. 20.000,— árliga verður møguligt við hesum í alt at nýta kr. 100.000,— til framhaldslesnað, og av hesum peningi er eisini ætlanin at veita føroyskum lesandi í fremmandum londum somu studnings- og lánihádd, sum vanliga verður givin treingjandi lesandi innan fyri ríkið.

4.000,— kr. eyka í studningi til meginfelag føroysku studenta.

Í samband við umrøðu av lesnaðarstudninginum er rímuligt at nevna, at hin árligi studningurin til meginfelagið upp á kr. 3.000,— er ætlaður at verða hækkaður tilkr. 7.000,—.

Hetta verður gjørt í ásannanini av týðninginum, at studentafelagið, nú ið tað er góðkent í flestum londum, fíggjarliga er ment at røkja sína umboðingaruppgávu.

Tænastumanna lønarjavnføring.

Leingi hevur javnføring av lønunum hjá øllum landsins tænastu-
monnum verið á máli.

Landsstýrið setur fram uppskot um hesa javnføring.

Metanin av, hvørja løn tey ymisku størvini skulu hava, verður gjord av landsstýri og fíggjarnevnd, og avgerð verður tikin við at taka støðu til, hvønn lønarflokk avvarandi skal falla undir.

Húsabyggingin.

Hjá okkum sum hjá øllum okkara grannalondum er húsabyggingar-spurningurin ein hin mest áleikandi, og her er tað tann tørvandi ílegg-ingarpeningur, sum trýtur. Á seinastu fíggjarlóg vórðu settar av til húsa-lánsgrunnin kr. 500.000,—, og hevur landsstýrið aftur í ár uppskot um somu peningahædd til henda grunn.

Búsetingarlán,

sum menn kunnu fáa í okkara grannalondum, tørva eisini okkum. Tá ið húsalánsgrunnurin hvørt ár verður styrktur við einum munandi pen- ingi úr landskassanum er at vóna, at tann dagur ikki er fjarur, tá ið grunnurin eisini kann taka sær av hesi uppgávu.

Húshaldsskúlamálið.

Samgongan setti sær fyri at fáa í lag húshaldsskúla(r), og verður í hesi tingsetu sett fram uppskot til frama fyri hetta mál.

Bóka- og skjalasavnmálið.

Bygging av bóka- og skjalasavni og skipan av góðum bókaútlánnum á bygd settu samgonguflokkarnir sær sum mál.

Samsvarandi hesa støðu eru ætlaðar at verða settar kr. 400.000,— á fíggjarlógina sum fyrsta stig í einari samlaðari ætlan at loysa hetta mál.

Hjálpar- og vaktarskipið.

Samgonguflokkarnir vóru fyri bygging ella keypi av einum hjálpar- og vaktarskipi. Til hetta endamál er samlaður munandi peningur, um 6 mill. kr., og hevur landsstýrið uppskot á fíggjarlógini at seta kr. 500.000,— av afturat til nýggja hjálpar- og vaktarskipið, ið verður at byggja sum skjótast.

Flagg- og passurningurin

er til viðgerðar at skipa soleiðis, at ongin ivi skal verða hjá nøkrum um rættarstøðuna hjá tí føroyska merkinum, og at passið, ið føroyingurin ber við sær, skal visa greitt og týðuliga, hvaðani passánarin er, at hann er føroyingur, sum býr í Føroyum.

Viðvíkjandi passinum eru danir gingnir við til at seta Føroyar oman fyri Danmark á fyrstu og aðru síðu, og er frá landsstýrisins síðu ynskt, at reglurnar viðvíkjandi nationalitetinum skulu bítast um, so tað um, at avvarandi er frá Føroyum, kemur at standa undan regluni viðvíkjandi danskum statsborgarskapi.

Tað er her at siga, at landsstýrið og samgonguflokkarnir halda tað

verða neyðugt fyri tann ferðandi, at passið eisini vísir, at tess ávari er danskur statsborgari. Ti Føroyar eru enn ov lítið kendar í fremmandum londum.

Skattalóggáva okkara.

Samgonguflokkarnir vórðu samdir um at royna at umskipa skattalógina at virka lagaligari fyri tey lágløntu enn tilfellið er í dag, at hava eitt gjøllari eftirlit við øllum skattainntøkum, og so varð eisini semja um at kanna kelduskattasurningin og møguliga fremja kelduskatt sum skjótast. Til frama fyri at loysa hesa uppgávu er skipað fyri, at serfrøðingur í skattamálum verður landsstýrinum til hjálpar at greiða henda spurning til lógarfremjing á tingi. Og tingið hevur jú longu framt uppskot um at hækka tað skattafría markið frá kr. 4.000,- til kr. 6.000,- .

Ríkisins fyriskipan.

Lagt er fyri ríkisstýrið spurningur um eina fasta skipan, ið tryggjar, at rættarfyriskipanin av dansku ríkismynduglekunum koma ikki í gildi fyri Føroyar, fyrrenn tær eru góðtiknar av føroyskum myndugleikum, og at tað á sama hátt verður við traktatum og øðrum millumlandasáttmálum.

Tvungin uppsparing.

At ungdómurin ofta er óskoytin við peningi sínum, er ein royndur lutur. Hvørji eru tey foreldur, ið ikki harmast barnanna vegna yvir hetta óskil, og sum ikki av hjarta ynskja, at teirra børn sum skjótast sleppa undan hesum ónollum!

Landsstýrið og samgonguflokkarnir settu tí fram uppskot um tvungna uppsparing fyri unglingar undir 21 ár. Hetta varð samtykt. Hildið var, at hin uppsparði peningurin í sær sjálvum er av samfelagsligum týðningi og verður ákallað í øllum nútímans samfeløgum.

Norðurlenska støða føroyinga.

At styrkja okkara føroyinga norðurlensku støðu er landsstýrissamgongan samd um.

Sum lið í hesum politilikki vóru lögmaður og varalögmaður eftir innbjóðing frá dansku stjórnini sum ráðgevarar á Norðurlenska Ráðsins fundi í Finnlandi. Hvussu ið fór fram á hesum fundum, er gjølla umrott og greitt frá í bløðum og aðrastaðni. Serlig frágreiðing verður sjálvandi latin tinginum.

Tað gleðiliga hendi, at øll norðanlondini við undantak av Finnlandi, sum himpraðist, tóktust at taka undir við Krag, statsministerans frálíka

góðu framløgurøðu til frama fyri, at føroyingar sum sætta norðurlenska tjóðin kundi gerast limur í norðurlenska ráðnum.

Tað, ið gjørði, at finnar aftraðu seg, var, at tað stóð teimum ikki greitt, hvørjar avleiðingar, Føroya limaskapur í Norðurlenska Ráðnum vildi hava fyri Álandsoyggjaranar. Men nú tykist støða finna eisini at vera vorðin greið við tað, at Kekkonen, presidentur, í røðu á Álandsoyggjunum hevur gjørt seg til talsmann fyri, at álendingar eisini skulu koma í Norðurlenska Ráðið.

Saman um tikið sýnist nú andstøðan ímóti føroyinganna javnstøðu við aðrar tjóðir viðvíkjandi limaskapi í norðurlenskum sum í alheims felagsskapum at vera brotin í flestu førum, um tað kanska enn hendur onkustaðni, at menn eru í andróðri ímóti føroyinganna javnrætti:

Gamlar rættarhugsanir og maktarskrásetingar fólkanna millum falla og víkja fyri nýggjum hugleiðingum um samlívs- og samvinnutreytir fólkanna millum.

Hesar rógva við okkum føroyingum.

oya fiskasøla eisini hevur selt fyri nakað tann sama prísinn sum í fjør, 3.500 tons. Harafturat hevur fiskasølan selt til Italia 500 tons av klippfiski og 700 tons av saltfiski til Grikkalands, soleiðis at tey tonsini, sum eftiri eru, ikki skuldi verið meiri, enn spanski, portugisiski og annar marknaður kunnu taka.

Higartil hevur tað verið so, at hin føroyski fiskurinn hevur havt so gott orð á sær á ítalska marknaðinum, at hann hevur átt sölukans, um aðrir ikki hava sloppið av við teirra fisk.

Tíbetur hevur eisini verið av avgerandi týðningi at hava ta vøru, sum kundarnir eru vanir við og vilja hava, tí hon er fyrstafloks vøra fyri keypararnar.

Hesa støðu, henda veruleika strika vit ongantíð ovsterkt umdir við støðugt at leggja doyðin á at fáa fram ta bestu vøruna. Ein skipari, ein reiðari, stýrimenn og manningin um borð eins og okkara vrakarastaffur megu vera árvakir og ongantíð slaka í krøvunum at gera alt, ið gerast kann, fyri at halda okkara góða orð høgt og altíð koma fram við kvalitetsfiski. Frá vrakingini av summum lastum frættist tessverri, at tær eru minni enn so fyrsta floks. Hetta gongur ikki, hvørki fyri avvarandi skip og manning ella fyri okkara saltfiskaframleiðslu í framtíðini, hvar ið kvaliteturin kanska meiri enn nakrantíð verður avgerandi fyri okkara fiskasølu.

Hetta gongur líka so lítið sum tað, at okkara fiskasølubólkar við ósemju og kapping sína millum gera okkara støðu veika á marknaðinum.

Her má broyting henda.

Nýskipan av okkara fiskasølu má verða ein av teimum stóru spurningunum, sum tingið má taka sær av.

Tað er sjálvandi ikki nóg mikið við hesi nýskipan líka so lítið sum, at tað er nóg mikið við at fáa tey rættu skipini. Árar megu leggjast í sjógvin fyri at verja okkara veiðu- og virkismenn við skipanum og tiltøkum, ið kunnu tryggja teimum ikki bara ta bestu sølu av veiðuni, helst tilgjørd at fara í pottin ella á pannuna, men eisini viðvíkjandi keypinum av veiðutólum og greiðum og allari útgerð á biligasta hátt.

Ólíkindini megu ikki fáa loyvi at spæla inn her.

Tað er ikki at ivast í, at ein landsandeylssamtøka er vegurin at ganga. Ein leið, sum er roynd í øðrum londum, og sum menn ikki droyma um at rýma frá.

Landsandeylslfelagið eigur so stutt at taka báðar uppgávurnar — sølu og keyp — upp á seg.

Ein duguligur, men peningaliga veikur maður skal ikki kunna koma